

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 7 czerwca 2022 r.**

w sprawie: **problemów w zakresie finansowania przedszkoli**

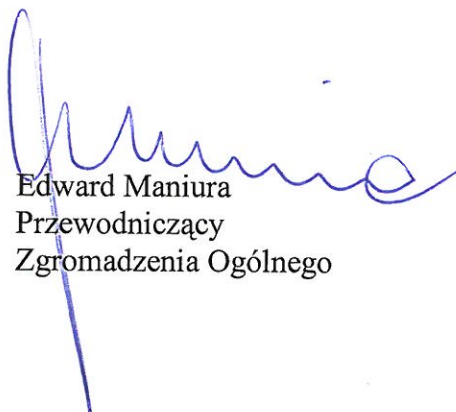
Środowiska samorządowe od wielu lat bezskutecznie apelują o zapewnianie gminom odpowiednich środków finansowych do realizacji zadań oświatowych. Prowadzenie i finansowanie przedszkoli jest od 1994 r. zadaniem finansowanym przede wszystkim z dochodów własnych gmin przy symbolicznej pomocy Państwa. Od tego czasu zaszło jednak wiele okoliczności i zmian dotyczących funkcjonowania opieki przedszkolnej, które powinny być przyczynkiem do ponownej analizy systemu finansowania tego bardzo istotnego zadania.

Wejście w życie tzw. ustawy przedszkolnej przyniosło poważne zmiany w polskim systemie oświaty. Przepisy m.in. nałożyły na gminy obowiązek zapewnienia miejsca realizacji wychowania przedszkolnego każdemu dziecku 4-letniemu (od dnia 1 września 2015 r.) i 3 -letniemu (od dnia 1 września 2017 r.) oraz ograniczyły do 1 zł za godzinę wysokość opłat pobieranych od rodziców za wychowanie przedszkolne w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki (nie krótszy niż 5 godzin dziennie). Nowelizacja przewidziała również dotację celową z budżetu Państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego.

Koszty wdrożenia obowiązków ustawowych związanych z opieką przedszkolną obciążają budżety gmin i znacznie przekraczają kwoty dotacji. Jeśli przyjąć, że przeciętnie przedszkole wiejskie działa w wymiarze 8 godzin dziennie, to 3 godziny dziennie (15 godzin tygodniowo) przypada na czas opieki, który może być płatny przez rodzica. Roczne dochody z tego tytułu to w najlepszym wypadku 780 zł. Dotacja celowa z budżetu państwa to 1 506 zł, co daje łącznie roczną kwotę 2 286 zł na dziecko. Przyjmując nawet maksymalną wielkość oddziału przedszkolnego równą 25 uczniów, roczne dochody z oddziału (w najbardziej optymistycznym scenariuszu) to 57 tys. zł. Tymczasem koszt wynagrodzenia nauczyciela wychowawcy w przedszkolu w wymiarze 15 godzin (0,6 etatu odpowiadające dodatkowym 3 godzinom dziennie powyżej bezpłatnego wymiaru) to z pochodnymi oraz dodatkiem wiejskim ok. 58 tys. zł. Dotacja celowa z budżetu państwa w wysokości 1 506 zł oraz opłata od rodziców w wysokości 1 zł, pokrywa koszty nauczycielskie edukacji powyżej 5 godzin wyłącznie w najbardziej optymistycznym scenariuszu (pełne oddziały przedszkolne i przedszkola działające średnio 8 godzin dziennie). Przy tej okazji warto zauważyć, że w okresie ustalania na 10 lat wysokości tej dotacji (2013 rok) ustalono ją w oparciu o prognozowaną wówczas inflację. Koszty wynagrodzeń nauczycieli rosły w tym czasie jednak bardziej dynamicznie. Jednostkowa wysokość dotacji przedszkolnej wzrosła od 2014 r. o ok. 21%. W tym samym czasie, po uwzględnieniu tegorocznych podwyżek wynagrodzeń nauczycieli o 4,4%, kwota bazowa dla nauczycieli wzrosła o 36%. Wynika stąd, że wysokość dotacji celowej na ten rok powinna wynosić 1 688 zł, aby zachować porównywalność do warunków z 2014 r.

W opinii 153 samorządów lokalnych zrzeszonych w Śląskim Związku Gmin i Powiatów należy dokonać zmian w finansowaniu wychowania przedszkolnego. Proponujemy objęcie tego zadania subwencją oświatową. Proponowane rozwiązanie ma na celu zapewnienie gminom dofinansowania z budżetu państwa do realizacji zadania w zakresie wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 2,5-5 lat na poziomie dofinansowania do wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 6 lat i starszych. Proponowana zmiana ma na celu poprawę jakości wychowania przedszkolnego w gminach, co zdecydowanie wpisująoby się w nowoczesne spojrzenie na edukację jako proces trwający całe życie, a rozpoczynający się w wieku 3-lat.

Uwzględnienie w zadaniach subwencionowanych wychowania przedszkolnego dzieci w wieku 2,5-5 lat nie może odbyć się jednak kosztem subwencionowania innych zadań, nie może również wiązać się ze zmniejszeniem udziału gmin w PIT. Przekazywana subwencja oświatowa i tak jest już niewystarczająca na zabezpieczenie całości potrzeb w zakresie realizacji przez samorzady zadań oświatowych i wymaga znaczących dopłat z dochodów własnych samorządów. Dlatego też celem proponowanej zmiany jest zwiększenie dofinansowania z budżetu państwa realizowanego przez samorzady procesu wychowania przedszkolnego, by stał się on realną i trwałą inwestycją w rozwój kapitału ludzkiego, a nie zwiększenie pogłębiającego się od lat dofinansowania z dochodów własnych samorządów do realizacji zadań oświatowych. Ponadto rozwiązanie to wyeliminowałoby też niektóre z istniejących problemów, np. związanych z rozliczaniem tego zadania między samorządami.

Edward Maniura
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego